

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 437

**Finanse na rzecz
zrównoważonego rozwoju.
Gospodarka – etyka – środowisko**

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2016

Redakcja wydawnicza: Jadwiga Marcinek
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Magorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronach:
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2016

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-592-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Jacek Adamek: Ubóstwo w perspektywie islamu – wybrane zagadnienia / Poverty in the perspective of Islam – selected problems.....	11
Agnieszka Alińska: Shadow banking jako element zrównoważonego rozwoju systemu finansowego / Shadow banking as an element of sustainable development financial system.....	22
Kamil Borowski: Finansowanie ochrony środowiska w Polsce przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej / Financing of environmental protection in Poland by the National Fund for Environmental Protection and Water Management.....	32
Grażyna Borys: Opłata eksploatacyjna jako kategoria finansowa / Service charge as a financial category.....	42
Krystyna Brzozowska: Multilateralne instytucje finansowe w Europie wobec wymagań zrównoważonego rozwoju / Multilateral financial institutions in Europe towards sustainable development requirements.....	51
Dorota Burzyńska: Inicjatywy klastrowe elementem zielonej gospodarki / Cluster initiatives as an element of green economy.....	63
Michał Buszko, Dorota Krupa: Fundusze sekurytyzacyjne a zrównoważony rozwój rynku finansowego w Polsce / Securitisation funds and sustainable development of financial market in Poland.....	75
Michał Buszko, Dorota Krupa, Damian Walczak: Rynek finansowy wobec starzejącego się społeczeństwa / Financial market towards an ageing society.....	87
Zuzanna Czekaj: Opłata za emisję spalin jako źródło finansowania ochrony środowiska / Fee for issue of exhaust as a source of financing of environmental protection.....	96
Ewa Dziawgo: Zastosowanie opcji forward start w ocenie strategicznych przedsięwzięć proekologicznych / Applying forward start options in the assessment of strategic pro-ecological projects.....	106
Leszek Dziawgo: Ekologiczne fundusze inwestycyjne banków szwajcarskich / Ecological investment funds of Swiss banks.....	115
Leszek Dziawgo, Danuta Dziawgo: Bankowość alternatywna. Społeczna ewolucja biznesu finansowego – wybrane aspekty ekologiczne / Alternative banking. Social evolution of financial business – selected ecological aspects.....	124

Joanna Fila: Zielone mikrofinanse jako element zrównoważonego rozwoju / The green microfinance as an element of the sustainable development.....	132
Magdalena Frasyniuk-Pietrzyk, Magdalena Walczak-Gańko: Świadomość potrzeby planowania emerytalnego / Awareness of the necessity of retirement planning.....	143
Juliusz Giżyński: Europejska Rada Budżetowa jako organ uzupełniający narodowe rady fiskalne w krajach strefy euro / The European Fiscal Board as a body complementing national fiscal councils in the euro area countries.	156
Agata Ibron: Systemy wsparcia odnawialnych źródeł energii w Polsce / The support systems for renewable energy sources in Poland.....	167
Bogna Janik: Dochód–ryzyko w inwestycjach społecznie odpowiedzialnych na podstawie portfeli pasywnych spółek z krajów Europy Środkowo-Wschodniej / Income-risk in value-based investing in Central and Eastern European countries (CEECs) – based on the companies reflected in socially responsible indices	177
Klaudia Jarno: Zaangażowanie Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju w <i>carbon finance</i> w świetle tworzonych przez niego funduszy węglowych i mechanizmów finansowych / Involvement of the International Bank for Reconstruction and Development in carbon finance in the light of its carbon funds and financial mechanisms.....	187
Dariusz Klimek: Fundusz Muncypalny jako instrument finansowania zrównoważonego rozwoju lokalnego / Municipal Fund as the instrument the sustainable local development financing	199
Magdalena Kogut-Jaworska: Pomoc <i>de minimis</i> i jej szczególna rola w systemie pomocy publicznej w Polsce / <i>De minimis</i> aid and its particular role in the system of state aid in Poland	208
Jan Koleśnik: Współczesny bank centralny jako organizacja społecznie odpowiedzialna / Contemporary central bank as a socially responsible organization	222
Dorota Korenik: Spór o odpowiedzialność zewnętrzną współczesnego banku / The dispute on external responsibility of a contemporary bank.....	230
Jolanta Korkosz-Gębska: Rola innowacji ekologicznych w budowaniu przewagi konkurencyjnej województwa świętokrzyskiego / The impact of environmental innovations in a formation of the competitive advantage of the Świętokrzyskie Voivodeship.....	244
Katarzyna Kowalska: Kontrowersje wokół CSR w handlu detalicznym branży FMCG / Controversy over CSR in FMCG retail trade industry.....	252
Danuta Król: Istota zarządzania długiem samorządowym w procesie zrównoważonego rozwoju lokalnego / Essence of local government debt management	261
Dorota Krupa: Wspieranie inwestowania długoterminowego z wykorzystaniem funduszy inwestycyjnych na poziomie UE / Supporting long-term investments with the use of investment funds at the EU level	270

Iwona Lubimow-Burzyńska: Znaczenie edukacji dla wzrostu gospodarczego – przegląd badań / Importance of education for economic growth – a review of research	280
Piotr P. Malecki: Europejski model sprawozdawczości statystycznej w zakresie wydatków na ochronę środowiska i jego zastosowanie w Polsce / European statistical reporting model for environmental protection expenditure and its use in Poland	288
Katarzyna Mamcarz: Dźwignia ceny złota / Gold price leverage.....	299
Teresa Mikulska, Grażyna Michalczuk: Komunikacja w obszarze działań przy wykorzystaniu modelu LBG / Communication within the area of socially responsible activities using the LBG model	309
Katarzyna Olejniczak: Innowacyjne podejście do CSR – ujęcie Vissera / Innovative approach to the CSR – Visser approach	320
Jarosław Pawłowski: Ecorating hoteli odpowiedzią na wymagania konsumentów / Eco-rating of hotels as a response to customers' requirements ..	328
Dariusz Piotrowski: Potencjał wykorzystania sukuk w zakresie zarządzania długiem Skarbu Państwa / The potential for using sukuk in the scope of managing state treasury debt	338
Piotr Podsiadło: Finansowanie pomocy publicznej na ochronę środowiska w Unii Europejskiej – zagadnienia interpretacyjne / Granting of state aid for environmental protection in the European Union – the interpretation problems	348
Tomasz Potocki: Poziom wiedzy finansowej wśród mieszkańców terenów peryferyjnych, zagrożonych ubóstwem / The level of financial literacy among population of rural regions threatened by poverty.....	360
Wiesława Przybylska-Kapuścińska, Magdalena Szyszko: Zrównoważona polityka pieniężna? Ewolucja celów banku centralnego wobec współczesnych wyzwań / Balanced monetary policy? Modern challenges as the central bank's goals	373
Dominik Sadlakowski: Państwowe fundusze majątkowe jako element międzynarodowej strategii gospodarczej na przykładzie Chin / Sovereign Wealth Funds as part of international economic strategy on the example of China.....	383
Beata Sadowska: Strategia Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe a zrównoważony rozwój / Strategy of National Forests Holding vs. sustainable development	393
Małgorzata Solarz: Altruizm a odporność finansowa gospodarstw domowych / Altruism vs. financial resilience of households.....	402
Michał Soliwoda: Zmiany klimatu jako wyzwanie dla zarządzania ryzykiem w polskim rolnictwie / Climate change as a challenge for risk management in Polish agriculture.....	411

Joanna Stawska: Zadłużenie sektora <i>general government</i> a wzrost gospodarczy w kontekście zrównoważonych finansów publicznych / General government sector debt and economic growth in the context of sustainable public finances	426
Dawid Szutowski, Piotr Ratajczak: Emisja komunikatów o działaniach w zakresie społecznej odpowiedzialności a wartość dla akcjonariuszy / The relation between corporate social responsibility activities' announcements and shareholder value.....	436
Paulina Szyja: Kształtowanie gospodarki niskoemisyjnej na poziomie samorządu terytorialnego / Transition to a low carbon economy at the level of local government	447
Magdalena Ślebocka: Rola i znaczenie PPP w finansowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych / Role and importance of PPP in revitalization projects financing	464
Jerzy Węclawski: Determinanty kształtowania bankowości relacyjnej w odniesieniu do średnich przedsiębiorstw w Polsce / Determinants of relationship banking creation in relation to medium-sized enterprises in Poland ..	473
Stanisław Wieteska: Pozostałości pestycydów w płodach rolnych w Polsce w świetle założeń zrównoważonego rozwoju rolnictwa / Pesticide residues in agricultural crops in Poland in the light of the principles of sustainable development of agriculture	482
Aneta Wszelaki: Znaczenie prawnych zabezpieczeń kredytów w tworzeniu rezerw celowych w bankach / Importance of legal collateral credits in the creation of specific provisions in banks.....	494
Justyna Zabawa: Rozwój i finansowanie odnawialnych źródeł energii. Przypadek gospodarki Niemiec / Development and financing of renewable energy sources. The case of German economy	503
Agnieszka Żołądkiewicz: Ocena poziomu zrównoważonego rozwoju gmin miejskich województwa warmińsko-mazurskiego / Assessment of level of sustainable development of municipalities of the Warmińsko-Mazurskie Voivodeship	513

Wstęp

Zadaniem nauki jest poszukiwanie racjonalnych rozwiązań dla cywilizacyjnych wyzwań współczesnego świata. Jednym z takich kluczowych wyzwań jest także rozwój zrównoważony. Idea zrównoważonego rozwoju jest niezwykle obiecująca, ale z całą pewnością wymaga ogromnego zaangażowania ekonomistów. Nauki ekonomiczne, a w tym dyscyplina nauki „finanse”, podejmują to wyzwanie. Wiele badań, spotkań, konferencji i publikacji służy naukowej analizie oraz praktycznej implementacji zasad zrównoważonego rozwoju we współczesnej gospodarce w zakresie finansów i rachunkowości.

Proces naukowego opracowywania problemu trwa, a społeczna ewolucja biznesu dostarcza ambitnych tematów badawczych. Po latach pracy możemy wskazać zarówno na konkretne sukcesy, jak też i na wiele wątpliwości w zakresie koncepcji zrównoważonych finansów. Materialnym dowodem naukowego wkładu w poszerzanie wiedzy są publikacje. Znaczna część aktualnego dorobku naukowej dyscypliny „finanse” dotycząca zrównoważonego rozwoju jest już od lat regularnie prezentowana w Pracach Naukowych Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Kontynuujemy ten cykl opracowań.

W niniejszym tomie zebraliśmy wyselekcjonowane artykuły autorów z wielu uznanych ośrodków naukowych w Polsce. Ich tematyka skoncentrowana jest na zagadnieniach finansów i zrównoważonego rozwoju. Przedstawiono w nich doskonale rozważania teoretyczne oraz konkretne przykłady z praktyki gospodarczej. Każdy artykuł stanowi inspirujący materiał naukowy.

Szczególne podziękowania należą się nie tylko Autorom, ale także Recenzentom, którzy podjęli trud oceny nadesłanych materiałów. Jako redaktorzy tomu wraz z Autorami i Recenzentami mamy nadzieję, że poprzez publikację naszego wspólnego dzieła wnosimy istotny wkład w naukowe opracowanie problematyki finansowania zrównoważonego rozwoju.

Leszek Dziawgo, Leszek Patrzalek

Jarosław Pawłowski

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
e-mail: jpawlowski@umk.pl

EKORATING HOTELI ODPOWIEDZIĄ NA WYMAGANIA KONSUMENTÓW

ECO-RATING OF HOTELS AS A RESPONSE TO CUSTOMERS' REQUIREMENTS

DOI: 10.15611/pn.2016.437.32

JEL Classification: Q01, Q30, Q32, Q53

Streszczenie: Sektor hotelowy stanowi obecnie znaczącą pod względem szkodliwego oddziaływania na środowisko naturalne branżę gospodarki. Obserwowany w ostatnich latach rozwój proekologicznego podejścia dotyczy również funkcjonowania hoteli. Ze względu na aktualność oraz znaczenie problematyki w niniejszej pracy podjęto próbę oceny zasadności ekoratingu w przypadku hoteli. W ramach pracy zostanie przeprowadzona analiza zasad wybranego systemu ekoratingu hoteli w odniesieniu do faktycznego oddziaływania ich działalności na środowisko naturalne. Rozpoczęto od zaprezentowania sektora hotelowego na świecie oraz szkodliwych konsekwencji jego działalności dla środowiska naturalnego. Następnie przybliżono zmiany w nastawieniu proekologicznym konsumentów dotyczącym hoteli oraz zaprezentowano analizę przykładowego systemu ekoratingu hoteli. Zakończono wnioskami na temat badanego typu ratingu. Na potrzeby realizacji założonego celu wykorzystano następujące metody badawcze: opisowa, porównawcza, analiza literatury przedmiotu, analiza przypadków.

Słowa kluczowe: hotel, ekorating, ekorating hoteli.

Summary: Hospitality industry is one of the main sectors of the economy which has a substantially harmful impact on the environment. The main reasons of it are: the large scale of hotel industry worldwide and bad efficiency of resource use such as energy and water which are also responsible for creating a lot of waste. That is why observed development of awareness of environmental issues involved also hotels. Due to the importance and topicality of the issues this paper is focused on eco-rating of hotels. The date of the hospitality industry and the harmful effects of the hotels on the environment will be presented first. Next, changes in clients' attitude to ecological initiatives of hotels and finally an example of eco-rating system and some conclusions will be shown. The following methods are used in the article: descriptive method, comparative method, reference books analysis and case study.

Keywords: hotel, ecorating, eco-rating of hotels.

1. Wstęp

Obserwowany od wielu już lat intensywny rozwój cywilizacyjny dotyczy coraz większej liczby regionów świata. Pomimo wielu pozytywnych aspektów z nim związanych jego konsekwencje powodują również szereg zagrożeń dla człowieka i jego otoczenia. Niewątpliwie obszarem szczególnie narażonym jest środowisko naturalne. Świadomość tych zagrożeń i poczucie odpowiedzialności za świat już blisko 30 lat temu doprowadziły do sformułowania koncepcji zrównoważonego rozwoju (*sustainable development*), której istota polega na dążeniu do harmonijnej integracji pomiędzy rozwojem społeczno-gospodarczym a ochroną środowiska naturalnego [Skowroński 2006].

Jednym z obszarów gospodarki cechującym się obecnie znacznym udziałem w szkodliwym oddziaływaniu na środowisko naturalne i zdrowie człowieka jest sektor hotelowy. Z jednej strony specyfika budowy oraz działalności hoteli, z drugiej ich liczba oraz zakres funkcjonowania we współczesnych realiach intensywnego rozwoju turystyki powodują, że branża hotelarska odpowiedzialna jest m.in. za zużycie ogromnych ilości energii oraz wody bieżącej, a także produkcję milionów ton śmieci rocznie [Gössling i in. (red.) 2009]. W związku z tym oraz obserwowanym w ostatnich latach wzrostem zainteresowania konsumentów aspektami proekologicznymi w ich decyzjach branża hotelarska również doświadcza zmian nastawionych na ograniczanie szkodliwego oddziaływania na otoczenie naturalne i poprawę swojego wizerunku na bardziej przyjazny środowisku. Z tego względu w niniejszej pracy podjęto próbę oceny zasadności ekoratingu w przypadku hoteli. W ramach pracy zostanie przeprowadzona analiza zasad wybranego systemu ekoratingu hoteli w odniesieniu do faktycznego oddziaływania ich działalności na środowisko naturalne. Ze względu na podjęty cel pracy można sformułować hipotezę badawczą, że zostało wypracowane narzędzie służące ocenie wpływu działalności hoteli na środowisko naturalne, które ułatwia wybór hotelu klientowi.

Rozpoczęto od zaprezentowania wielkości sektora hotelowego na świecie oraz wynikających z jego działalności szkodliwych konsekwencji dla środowiska naturalnego. Następnie przybliżono zmiany w nastawieniu proekologicznym konsumentów dotyczącym hoteli oraz zaprezentowano analizę przykładowego systemu ekoratingu hoteli. Na zakończenie sformułowano wnioski na temat badanego typu ratingu. Na potrzeby realizacji założonego celu wykorzystano następujące metody badawcze: opisowa, porównawcza, analiza literatury przedmiotu, analiza przypadków.

2. Współczesny sektor hotelowy

Intensywne przeobrażenia społeczno-gospodarcze zachodzące w ostatnich latach, wśród których wymienić można m.in. rozwój technologii, transportu, turystyki¹,

¹ W 2012 r. liczba międzynarodowych podróży przekroczyła poziom 1 mld.

a także globalizację, internacjonalizację, oddziałują na sektor hotelowy. W ich wyniku następuje wzrost liczby oferowanych miejsc hotelowych. Dane dostarczone w 2012 r. przez Booking.com wskazywały na to, że liczba działających na świecie hoteli przekroczyła nieznacznie poziom 200 tys. Natomiast firma STR Global w podobnym czasie szacowała liczbę istniejących hoteli na 187 tys.; łącznie oferowały one ok. 17,5 mln pokoi. W metodyce wyliczeń STR Global przyjęto założenie, że uwzględniane są hotele w USA posiadające co najmniej 20 pokoi, a w pozostałych częściach świata odpowiednio 10. Ponadto można spotkać dane innych firm wymieniające nawet 400 tys. obiektów, przy czym są to wartości obejmujące również hostele, motele, zajazdy, pensjonaty [<http://www.tnooz.com/article/how-many-hotels-in-the-world-are-there-anyway-booking-com-keeps-adding-them/>].

Odnotowany w ostatnich latach rozwój branży turystycznej, a także intensyfikacja krajowych oraz międzynarodowych podróży biznesowych wpływają na rozwój sektora hotelowego. Przejawia się to m.in. wzrostem przychodów, których wartość dla całego sektora wyniosła w ostatnim roku 457 mld USD [<http://www.statista.com/topics/1102/hotels/>]. Ponadto odnotowany rozwój potwierdzają dane prezentujące obiekty oddawane do użytku, zaprezentowane w tab. 1.

Tabela 1. Łączna liczba przyjętych do użytkowania oraz znajdujących się w fazie budowy hoteli oraz pokoi w 2014 r.

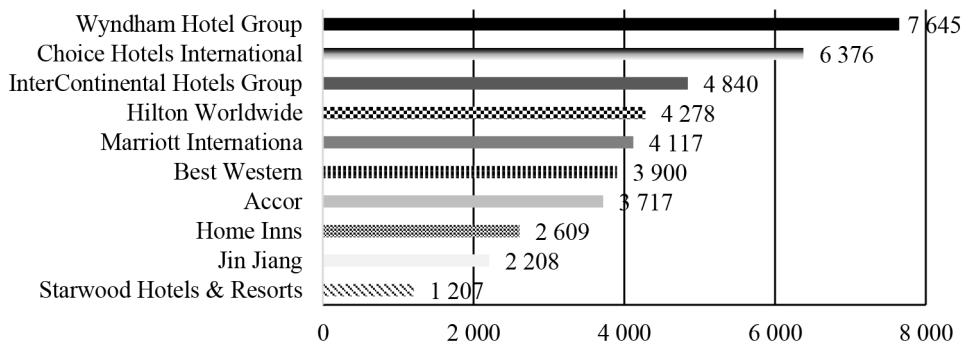
Region	Liczba hoteli	Liczba pokoi
USA	3246	391 402
Azja*, Australia i Oceania	2352	528 109
Europa	894	142 704
Bliski Wschód i Afryka	628	147 454
Ameryka Płd. i Środkowa	429	70 560
Karaiby i Meksyk	164	27 621

* Bez uwzględnienia Bliskiego Wschodu, który znajduje się w oddzielnej pozycji.

Źródło: [<https://hmghotelsblog.com/2014/11/04/a-closer-look-at-growth-in-the-worldwide-hotel-industry-2014/>].

Branża hotelowa charakteryzuje się dominacją sieci hotelowych, których obiekty są rozlokowane w dużych miastach. Wiodącymi pod względem liczby hoteli są Wyndham Hotel Group oraz Choice Hotels International. W ramach tych grup funkcjonuje odpowiednio 7645 oraz 6376 obiektów.

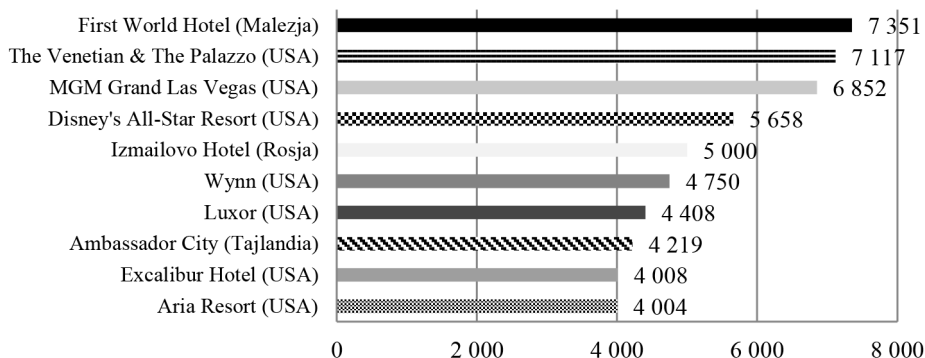
W kontekście podjętego zagadnienia oceny wpływu hoteli na środowisko naturalne interesująca jest kwestia wielkości obiektów. Sektor hotelowy na świecie stanowi relatywnie zróżnicowaną w tym zakresie grupę obiektów. Charakteryzuje się tym, że z jednej strony występują dziesiątki niewielkich hoteli. Natomiast z drugiej istnieje wiele hoteli o liczbie pokoi osiągającej poziom kilkuset, a nawet kilku tysięcy. Największym hotelem świata jest First World Hotel znajdujący się

Rys. 1. Największe na świecie sieci hotelowe wraz z liczbą hoteli według stanu na styczeń 2015 r.

Źródło: [<http://www.statista.com/statistics/245684/number-of-hotels-of-international-hotel-groups/>].

w Malezji, który po przeprowadzonej w 2015 r. przebudowie oferuje 7351 pokoi. W pierwszej dziesiątce największych hoteli świata sklasyfikowanych zostało 7 obiektów z USA i po jednym z Malezji, Rosji oraz Tajlandii. Wyraźna jest więc dominacja w tym zakresie USA, a dokładnie Las Vegas, ponieważ 6 spośród nich jest właśnie tam zlokalizowanych.

Rys. 2. Największe hotele na świecie wraz z liczbą pokoi według stanu na sierpień 2015 r.

Źródło: [http://www.dailymail.co.uk/travel/travel_news/article-3126799/Bigger-better-Infographic-reveals-20-largest-hotels-world-six-ten-Las-Vegas.html; <http://www.seaqueenhotel.com/largest-hotels-in-the-world/>].

3. Wpływ hotelu na środowisko naturalne

Specyfika funkcjonowania hotelu warunkuje zróżnicowane oddziaływanie na środowisko naturalne w różnych fazach jego cyklu życia. Szczególnie widoczne jest to na

etapie działalności operacyjnej, ale nie można pominąć pozostałych. W literaturze przedmiotu można spotkać różne schematy cyklu życia hotelu [<http://www.4hoteli.com/features/article/9026>]. Jednak ze względu na cel opracowania właściwe będzie wyróżnienie 4 podstawowych faz, do których zalicza się: planowanie, budowę, użytkowanie, rozbiórkę i recykling.

Tabela 2. Fazy cyklu życia hotelu przez pryzmat niekorzystnego oddziaływania na środowisko naturalne

Faza	Niekorzystne oddziaływanie	Działanie
Planowanie	potencjalny podział naturalnego terenu, jego fragmentacja, biodegradacja ekosystemów, ograniczanie różnorodności biologicznej	wybór lokalizacji, projekt budowy
Budowa	fizyczne zniszczenie naturalnego terenu, jego fragmentacja, biodegradacja ekosystemów, ograniczanie różnorodności biologicznej, erozja, osuwanie się ziemi	wznoszenie obiektu, budowa infrastruktury
	zanieczyszczenie powietrza, zmiany klimatyczne, hałas	praca maszyn, urządzeń technicznych, pojazdów – zużycie energii
	zanieczyszczenie wody, gleby	wypadki z niebezpiecznymi substancjami, zużycie materiałów, powstawanie śmieci
Użytkowanie	zanieczyszczenie powietrza, zmiany klimatyczne	zużycie energii, specyfika działalności 24 h/7dni przez cały rok
	zanieczyszczenie gleby, wody	intensywne wykorzystywanie silnych środków chemicznych (pranie, czyszczenie)
	nieefektywność wykorzystania	zużycie energii, wody, marnotrawstwo żywności oraz napojów, wykorzystanie w nadmiernych ilościach kosmetyków oraz silnych środków chemicznych
Rozbiórka	zanieczyszczenie powietrza, zmiany klimatyczne	praca maszyn, urządzeń technicznych, pojazdów
	zanieczyszczenie powietrza, gleby, wody	demontaż materiałów, szkodliwe pylenie

Źródło: [<http://www.greenthehotels.com/eng/handenv.html>].

Pomimo relatywnie niewielkiego odczuwalnego fizycznie wpływu na etapie planowania jest to istotna faza. Podejmowane w tym okresie decyzje dotyczące wyboru lokalizacji oraz projektu budowy obiektu mają znaczenie na dalszych etapach. Dlatego odpowiednie planowanie pozwala zapewnić rozwiązania, które mogą sprzyjać ograniczeniu negatywnego oddziaływania na otoczenie naturalne w przyszłości,

a jednocześnie przełożyć się na redukcję kosztów funkcjonowania [Karagiorgias i in. 2006]. W tabeli 2 zaprezentowano syntetyczne ujęcie standardowych działań związanych z planowaniem, budową, użytkowaniem i rozbiórką hotelu wraz z niekorzystnym oddziaływaniem w ich ramach.

4. Ekorating hoteli a postawy klientów

Sektor hotelowy ze względu na specyfikę swoich obiektów cechuje się szkodliwym oddziaływaniem na środowisko naturalne [Sloan i in. 2013]. Wynika to z nadmiernego i nieefektywnego wykorzystywania zasobów, związanego w szczególności z konsumpcją energii i wody. Szacuje się, że wielkość rocznego zużycia energii w ostatnich latach przez sektor hotelowy na świecie przekraczała 100 TWh, a wody nawet 700 mln m³. Ponadto działalność tej branży generuje miliony ton śmieci rocznie. Ze względu na charakter oraz skalę zużycie to stanowi znaczące źródło zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby [Yim, Penny 2007; Gössling i in. 2009].

Obserwowany w ostatnich latach wzrost świadomości ekologicznej konsumentów przekłada się na istotne zmiany w ich zachowaniach [Young i in. (red.) 2010]. Dynamicznie rośnie grono nabywców, którzy w swoich decyzjach uwzględniają kwestie ochrony środowiska naturalnego. Zwracają uwagę na podmioty, a także produkty ekologicznie odpowiedzialne [D'Souza, Taghian 2005]. Systematycznie wzrasta również liczba konsumentów, którzy są gotowi zapłacić więcej za produkty przyjazne środowisku [Laroche i in. 2001]. Zachodzące zmiany w nastawieniu konsumentów przy jednoczesnej świadomości szkodliwości działalności hoteli dla środowiska naturalnego spowodowały, że sektor hotelowy został również objęty przeobrażeniami w tym zakresie [Hu, Wall 2005; Han i in. 2010]. Coraz większe wymagania klientów miały istotny wpływ na to, że w hotelach zaczęto wdrażać rozwiązania służące ograniczaniu nadmiernego zużycia zasobów, produkcji śmieci, a także przeciwdziałaniu niskiej efektywności ich wykorzystywania [Foster i in. 2000]. Presja społeczna oraz podejmowane działania doprowadziły do wykształcenia się i rozwoju koncepcji dotyczących oceny wpływu hoteli na środowisko naturalne m.in. idei zielonego hotelu [Liang 2013].

W nurt ograniczania tego nadmiernego wpływu działalności hoteli wpisuje się ekorating hoteli. Jest to system oceny funkcjonowania hoteli analizujący skalę, zakres oraz charakter ich oddziaływania na środowisko naturalne. Jego istota polega na wyznaczeniu według określonych kryteriów syntetycznej oceny prezentującej badany wpływ.

Ekorating stanowi relatywnie nową ideę, która w ostatnim czasie zyskuje na popularności. Przejawia się to tym, że tego rodzaju systemy zaczynają funkcjonować w coraz większej liczbie branż. Przykładowo można spotkać ekorating nieruchomości [Nguyen, Altan 2011], ekorating samochodów osobowych [Marques i in. 2014], ekorating telefonów komórkowych [Pawłowski 2015].

Tabela 3. Wybrane systemy oceny wpływu hoteli na środowisko naturalne

Nazwa systemu	Instytucja przeprowadzająca
Green Key Eco-Rating Program	Green Key Global, Hotel Association of Canada
Green Globe Certification Standards	Green Globe International
Green Lodging Program	Audubon International
Sustainable Tourism Eco-Certification Program (STEP)	Sustainable Travel International
Earthcheck Assessed and Earthcheck Certified	Earthcheck
Ecotel	HVS
Green Seal	Green Seal Inc.
Leadership in Energy and Environmental Design (LEED)	U.S. Green Building Council
Green Tourism Business Scheme (GTBS)	Green Tourism

Źródło: [Ambardar, Gupta 2015; https://www.ecogreenhotel.com/ecogreen-newsletter/EGH_Jan/green_certifications.html].

Systemy oceny i certyfikacji wpływu hoteli na otoczenie naturalne są już od jakiegoś czasu znane i rozwijane. Wybrane z nich zostały zaprezentowane w tab. 3.

5. Przykład ekoratingu hoteli

Przedstawione systemy cechują się zróżnicowaniem dotyczącym zasad ustalania wpływu oraz jego zakresu. Interesującym ze względu na cel pracy przykładem ekoratingu hoteli jest Green Key Eco-Rating Program. Źródłem informacji jest kwestionariusz ankiety, na który składa się 140 pytań. Ocena oddziaływania hotelu na środowisko naturalne w ramach tego systemu jest dokonywana w oparciu o następujące zasady zrównoważonego rozwoju [<http://greenkeyglobal.com/programs/eco-rating-program/>]:

- oszczędzanie energii (*energy conservation*),
- oszczędzanie wody (*water conservation*),
- zarządzanie odpadami stałymi (*solid waste management*),
- gospodarka odpadami niebezpiecznymi (*hazardous waste management*),
- właściwa jakość powietrza wewnątrz (*indoor air quality*),
- współpraca lokalna (*community outreach*),
- ergonomiczna konstrukcja budynku (*building infrastructure*),
- zagospodarowanie terenu (*land use*),
- zarządzanie środowiskowe (*environmental management*).

W oparciu o przedstawione powyżej zasady jest przyznawana syntetyczna ocena, która odzwierciedla całościowy wpływ badanego hotelu na środowisko natural-

ne. Jej wyznaczenie następuje poprzez przyznanie od 1 do 5 tzw. kluczy². Im wyższa ocena, czyli większa liczba „kluczy”, tym hotel uznawany jest za bardziej proekologiczny. Zakres działań w ramach tego systemu nie kończy się na określeniu oceny, ale dostarcza także wskazówek służących poprawie osiągniętego rezultatu.

Zasady oceny w powyżej przedstawionym systemie koncentrują się na fazie o największym niekorzystnym wpływie na środowisko naturalne, czyli czasie użytkowania hotelu. Porównując je z powszechnie występującymi w tym okresie szkodliwymi oddziaływaniami działalności hoteli, można zauważyć, że ocena uwzględnia aspekty o istotnym znaczeniu w tym zakresie. Mianowicie obejmuje m.in. zużycie energii, wody, produkcję i zarządzanie odpadami zarówno stałymi, jak również niebezpiecznymi, a także zapewnienie właściwej jakości powietrza wewnątrz. Podkreślić należy, że metodyka oceny w ramach tego ekoratingu obejmuje nie tylko fazę użytkowania, ale również pośrednio okres planowania i budowy. Związane to jest z uwzględnieniem rozwiązań konstrukcyjnych budynku, a także zagospodarowania terenu. Ponadto w ramach tego systemu zwraca się uwagę na wdrożenie i realizację w hotelu relatywnie nowej i umożliwiającej zwiększenie efektywności działania koncepcji zarządzania środowiskowego [Chan 2009]. Jednakże należy odnotować, że założenia tego systemu pomijają ostatni etap życia hotelu, czyli jego rozbiórkę i recykling, który ze względu na wielkość obiektu, specyfikę materiałów użytych do budowy, a także infrastrukturę niejednokrotnie cechuje się znaczną ingerencją w istniejące otoczenie naturalne.

6. Zakończenie

Niewątpliwie idea ekoratingu hoteli wpisuje się w obecnie obserwowany trend proekologicznego podejścia klientów do wyboru hotelu [Hu, Wall 2005]. W związku z tym, a także specyfiką tej koncepcji, polegającą na dostarczaniu syntetycznej oceny wpływu działalności hoteli na środowisko naturalne, ekorating może stanowić ważne i przydatne narzędzie, które uprości i skróci czas potrzebny klientom na ich decyzje dotyczące zakwaterowania. Ponadto, pełniąc funkcję instrumentu motywacji dla właścicieli hoteli oraz ich zarządzających do podejmowania działań ukierunkowanych na ochronę środowiska naturalnego, będzie jednocześnie sprzyjać ograniczaniu kosztów działalności hoteli, wzrostowi efektywności ich funkcjonowania, a także przestrzeganiu przepisów prawa i unikaniu kar środowiskowych.

Obecnie funkcjonują różne systemy tego rodzaju, ale nie są one szeroko rozpowszechnione. Interesującym przykładem jest przedstawiony w pracy Green Key Eco-Rating Program, który obejmuje już ok. 2000 hoteli na świecie. Zasady tego systemu uwzględniają istotne spośród niekorzystnych oddziaływań w fazie użytkowania, ale również rozwiązania konstrukcyjne budynku, a także zagospodarowanie terenu. Mankamentem tego systemu jest sposób gromadzenia informacji. Odbywa

² Keys – stąd nazwa tego systemu: Green Key Eco-Rating Program.

się ono poprzez samodzielne wypełnienie kwestionariusza przez badany hotel. Ze względu na możliwość podania nieprawdziwych informacji, które nie są weryfikowane, pojawia się problem wiarygodności danych.

Obecnie ekorating hoteli stosowany jest na relatywnie niewielką skalę i w znacznym stopniu przez obiekty, które podejmują działania o pozytywnym charakterze. Szczególnie widoczne to jest w przypadku dużych sieci hotelowych. Jednakże ze względu na pozytywny wymiar tego narzędzia należy dążyć do szerszej jego popularyzacji. Niewątpliwie w tym celu konieczny jest postęp w zakresie metodyki oceny odzwierciedlającej kompletną specyfikę działalności hoteli, która zapewni wzrost zaufania konsumentów do wiarygodności tego narzędzia. Konieczne wydaje się zapewnienie weryfikacji informacji, a także uwzględnianie wszystkich faz cyklu życia hotelu oraz istotnych zagrożeń dla środowiska naturalnego. W tym celu wymagana jest koncentracja na kilku najważniejszych systemach i ich rozwój, by uniknąć nadmiernego zróżnicowania i rozdrobnienia w tym obszarze. Ponadto dotychczasowe systemy cechuje krajowy/lokalny zasięg. W związku z tym ważną kwestią jest dążenie do ujednoczenia zasad oceny na poziomie międzynarodowym dla umożliwienia porównywalności obiektów na świecie.

Zachodzące przeobrażenia społeczno-gospodarcze powodują, że uzasadnione wydaje się rozwijanie systemów ekoratingu hoteli, co przy jednoczesnym doskonaleniu zasad ich funkcjonowania powinno zapewnić dalszą popularyzację tego stosunkowo nowego narzędzia.

Literatura

- Ambarbar A., Gupta M., 2015, *Green Hotels: A Step Towards Environmental Sustainability*, http://worldwidejournals.com/gra/file.php?val=March_2015_1426077581__20.pdf.
- Chan W., 2009, *Environmental measures for hotels' environmental management systems ISO 14001*, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, vol. 21, s. 542-560.
- D'Souza C., Taghian M., 2005, *Green advertising effects on attitude and choice of advertising themes*, *Asian Pacific Journal of Marketing and Logistics*, no. 17, s. 51-66.
- Foster S., Sampson S., Dunn S., 2000, *The impact of customer contact on environmental initiatives for service firms*, *International Journal of Operations & Production Management*, vol. 20 (2), s. 187-203.
- Gössling S., Hall M., Weaver D.B. (red.), 2009, *Sustainable Tourism Futures. Perspectives on Systems Restructuring and Innovations*, Routledge, New York.
- Han H., Hsu L., Sheu C., 2010, *Application of the theory of planned behavior to green hotel choice: testing the effect of environmental friendly activities*, *Tourism Management* 31, s. 325-334.
- Hu W., Wall G., 2005, *Environmental management, environmental image and the competitive tourist attraction*, *Journal of Sustainable Tourism*, no. 13 (6), s. 617-635.
- Karagiorgias M., Tsoutsos T., Drosou V., Pouffary S., Pagano T., Lara G., Mendes J., 2006, *HOTRES: renewable energies in the hotels. An extensive technical tool for the hotel industry*, *Renewable and sustainable Energy Reviews*, vol. 10, s. 198-224.
- Laroche M., Bergeron J., Barbaro-Forleo G., 2001, *Targeting consumers who are willing to pay more for environmentally friendly products*, *Journal of Consumer Marketing*, no. 18 (6), s. 503-520.

- Liang H., 2013, *Research on the Core Competitive Power Elements Evaluation System of Green Hotel*, Journal of Economic Development, Environment and People, vol. 2 (4), s. 38-47.
- Marques S., Batista T., Silva C., 2014, *Eco-rating methodologies for private cars: driving cycle influence*, Procedia – Social and Behavioral Sciences, no. 111, s. 682-691.
- Nguyen B.K., Altan H., 2011, *Comparative review of five sustainable rating systems*, Procedia Engineering, no. 21, s. 376-386.
- Pawłowski J., 2015, *Ekorating telefonów komórkowych*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 395, s. 263-273.
- Skowroński A., 2006, *Zrównoważony rozwój perspektywą dalszego rozwoju cywilizacyjnego*, Problemy Ekorozwoju, vol. 2, s. 47-57.
- Sloan P., Legrand W., Chen J.S., 2013, *Sustainability in the hospitality industry. Principles of sustainable operations*, Routledge, New York.
- Yim W., Penny K., 2007, *The use of environmental management as a facilities management tool in the Macao hotel sector*, Facilities, vol. 25, s. 286-295.
- Young W., Hwang K., McDonald S., Oates C.J., 2010, *Sustainable consumption: green consumer behaviour when purchasing products*, Sustainable Development, no. 18 (1), s. 20-31.
- <http://www.tnooz.com/article/how-many-hotels-in-the-world-are-there-anyway-booking-com-keeps-adding-them/> (01.2016).
- <http://www.statista.com/statistics/245684/number-of-hotels-of-international-hotel-groups/> (01.2016).
- http://www.dailymail.co.uk/travel/travel_news/article-3126799/Bigger-better-Infographic-reveals-20-largest-hotels-world-six-ten-Las-Vegas.html (01.2016).
- <http://www.seaqueenhotel.com/largest-hotels-in-the-world/> (01.2016).
- <http://www.statista.com/topics/1102/hotels/> (01.2016).
- <https://hmg-hotelsblog.com/2014/11/04/a-closer-look-at-growth-in-the-worldwide-hotel-industry-2014/> (01.2016).
- <http://www.4hoteliers.com/features/article/9026> (01.2016).
- <http://www.greenhotels.com/eng/handenv.html> (01.2016).
- https://www.ecogreenhotel.com/ecogreen-newsletter/EGH_Jan/green_certifications.html (01.2016).
- <http://greenkeyglobal.com/programs/eco-rating-program/> (01.2016).